

Příjemce: Členové Spolku pro ochranu osobních údajů, odborná veřejnost
Vypracoval: Spolek pro ochranu osobních údajů – Komise pro inovativní sektor
Datum 13. září 2018
Verze 1.4

Poziční dokument k možnostem zpracování zveřejněných údajů

Úvod

Tento poziční dokument se zabývá možnostmi dalšího zpracování informací zveřejněných zejména na internetových stránkách, především za účelem datové analytiky, vytváření databází, katalogů a podobně v souvislosti s novou právní úpravou obsaženou v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, obecném nařízení o ochraně osobních údajů („GDPR“).

Vzhledem k tomu, že GDPR oproti dosavadnímu zákonu č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, neobsahuje jakožto jeden ze základů zpracování osobních údajů možnost zpracovávat oprávněně zveřejněné údaje (zakotvený v ustanovení § 5 odst. 2 písm. d) dosavadního zákona o ochraně osobních údajů), jsou členové Spolku pro ochranu osobních údajů přesvědčeni, že by mělo dojít k novému vyjasnění možností zpracování zveřejněných údajů (včetně možnosti využití údajů zveřejněných elektronickým dálkovým způsobem). Na zpracování zveřejněných osobních údajů je totiž závislá obchodní činnost mnohých obchodních společností, které například provozují katalogy firem nebo provádějí datovou analytiku sociálních sítí.

1 Právní základ zpracování zveřejněných údajů

1.1 Vztah čl. 6 odst. 1 GDPR a čl. 9 odst. 2 GDPR

Zpracování zveřejněných údajů je výslovně připuštěno v čl. 9 odst. 2 písm. e) GDPR ve vztahu ke zvláštním kategoriím údajů. Obdobný důvod zpracování však není uveden mezi obecnými důvody zpracování podle čl. 6 odst. 1 GDPR.

Z tohoto důvodu je nutné analyzovat vztah mezi čl. 6 odst. 1 GDPR a čl. 9 odst. 2 GDPR a z této analýzy dovodit závěr pro možnost zpracování zveřejněných osobních údajů nad rámec zvláštních kategorií údajů.

Obecně platí, že důvody zpracování dle čl. 6 odst. 1 by se měly vztahovat na všechny osobní údaje, přičemž zpracování zvláštních kategorií údajů je dle čl. 9 odst. 1 GDPR zakázáno. Ustanovení čl. 9 odst. 2 upravuje výjimky ze zákazu zpracování zvláštních kategorií osobních údajů. Z této legislativní konstrukce je možné dovozovat, že výjimky ze zákazu zpracování zvláštních kategorií údajů dle čl. 9 odst. 2 GDPR jsou pouze podmnožinou důvodů zpracování podle čl. 6 odst. 1 GDPR, nikoliv výslovně samostatnými právními důvody.

Ve vztahu těchto ustanovení lze však ve skutečnosti dovodit tři principy:

1.1.1 Restriktivní požadavky na zpracování zvláštních kategorií údajů

Tam, kde jsou důvody zpracování dle čl. 9 odst. 2 GDPR konkrétní podmnožinou důvodů zpracování dle čl. 6 odst. 1 GDPR, je výklad zjevný – všechny osobní údaje je možné zpracovávat na základě důvodů v čl. 6 odst. 1 GDPR a pro zpracování zvláštních kategorií údajů dle čl. 9 odst. 2 GDPR platí restriktivnější podmínky (je nezbytné naplnit podmínky výjimky z obecného zákazu jejich zpracování).

Tak je tomu např. u zpracování ve veřejném zájmu, kdy čl. 6 odst. 1 písm. e) umožňuje zpracování osobních údajů ve veřejném zájmu a čl. 9 odst. 2 písm. g) umožňuje zpracování zvláštních kategorií údajů pouze ve „významném“ veřejném zájmu, a to s dodatečným testem přiměřenosti a povinností vhodných záruk.

Podobně je tomu i se zpracováním na základě souhlasu, kdy čl. 9 odst. 2 písm. a) stanoví nad rámec obecných požadavků na souhlas dle čl. 6 odst. 1 písm. a) pro souhlas se zpracováním zvláštních kategorií údajů i požadavek na *výslovný* souhlas pro konkrétní účel a dále také možnost členského státu některé údaje z režimu souhlasu vyloučit.

Stejný princip se vztahuje i na zpracování nezbytné pro ochranu životně důležitých zájmů, kdy čl. 9 odst. 2 písm. c) GDPR stanoví nad rámec zpracování dle čl. 6 odst. 1 písm. d) GDPR pro zvláštní kategorie údajů podmínku, že subjekt údajů není fyzicky nebo právně způsobilý udělit souhlas.

Tento princip se dále vztahuje i na zpracování nezbytné pro splnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje, kdy dle čl. 6 odst. 1 písm. c) může správce zpracovávat *běžné* (tj. necitlivé) osobní údaje pro splnění libovolné právní povinnosti, ale zpracování zvláštních kategorií údajů je přípustné pouze pro některé typy právních povinností v rámci článku 9 odst. 2 písm. b), h), i) a j) GDPR. Lze předpokládat, že právní řád nemůže stavět správce do situace, kdy by měl pro splnění právní povinnosti zpracovávat zvláštní kategorie údajů a zároveň se tím dopouštěl nezákonného zpracování dle GDPR. Tato konstrukce tak nepřímou klade požadavky na zákonodárce, aby nestanovoval zákonné povinnosti vyžadující zpracování zvláštních kategorií údajů, které nespadají do kategorií předvídaných v čl. 9 odst. 2 GDPR.¹

V této souvislosti je třeba uvést, že v souladu se stanoviskem Pracovní skupiny WP 29 č. 6/2014 je nutno právní povinnost vykládat restriktivně. Právním titulem plnění právní povinnosti tak bude pouze takové ustanovení právního předpisu, které správci nedává možnost svobodně rozhodnout. Jestliže je zákonem či jiným právním předpisem dána možnost, o jejímž využití správce rozhoduje svobodně, relevantní zvláštní právní titul dle článku 9 odst. 2 již nebude možné kombinovat s právním titulem plnění právní povinnosti, ale s právním titulem oprávněného zájmu správce či třetí strany dle článku 6 odst. 1 písm. f) GDPR.

1.1.2 Některé důvody zpracování běžných údajů jsou pro zvláštní kategorie údajů nepřipustné

Některé důvody zpracování jsou výslovně uvedené v čl. 6 odst. 1 GDPR pro všechny osobní údaje, avšak již je nelze bez dalšího využít jako výjimku zpracování zvláštních kategorií osobních údajů ve smyslu čl. 9 odst. 2 GDPR.

¹ Tím není dotčena možnost zákonodárce stanovit další podmínky pro zpracování genetických a biometrických údajů či údajů o zdravotním stavu ve smyslu čl. 9 odst. 4 GDPR.

To se vztahuje např. na zpracování nezbytné pro plnění smlouvy dle čl. 6 odst. 1 písm. b) GDPR, které dle čl. 9 odst. 2 GDPR není přípustné pro zvláštní kategorie údajů s výjimkou plnění povinností v oblasti pracovního práva a sociálního zabezpečení ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. b) GDPR a případně s výjimkou zpracování nezbytného pro určení, výkon nebo obhajobu právních nároků dle čl. 9 odst. 2 písm. f) GDPR.

Titul oprávněného zájmu dle článku 6 odst. 1 písm. f) GDPR bude pro zvláštní kategorie údajů možné bez splnění dalších podmínek aplikovat pouze pro oprávněné zájmy v oblasti určení, výkonu nebo obhajoby právních nároků dle čl. 9 odst. 2 písm. f) GDPR.

1.1.3 Výjimky ze zákazu zpracování zvláštních kategorií údajů výslovně neuvedené pro běžné údaje (včetně zpracování zveřejněných údajů)

Výjimky ze zákazu zpracování zvláštních kategorií údajů dle čl. 9 odst. 2 GDPR naopak obsahují některé důvody zpracování, které nejsou výslovně uvedeny ve výčtu obecných důvodů zpracování dle čl. 6 odst. 1 GDPR. Body odůvodnění GDPR k tomu neposkytují žádné vysvětlení.

Nelze předpokládat, že by čl. 9 odst. 2 GDPR připouštěl v těchto případech zpracování zvláštních kategorií údajů, pokud by takové zpracování bylo podle čl. 6 odst. 1 GDPR nezákonné a zároveň není pravděpodobné, že by účelem bylo umožnit správci zpracovávat jen zvláštní kategorie údajů, přičemž běžné osobní údaje jako např. identifikační údaje, by zpracovávat nemohl. Pro tuto diskrepanci zbývají jen dvě možná vysvětlení: (1) zpracování z těchto důvodů musí být vždy podřaditelné pod některý důvod zpracování dle čl. 6 odst. 1 GDPR, nebo (2) tyto důvody zpracování je třeba považovat za samostatné (další) důvody zpracování, které nejsou v čl. 6 odst. 1 GDPR výslovně uvedené.

Domníváme se, že na základě systematického výkladu a na základě výše uvedeného lze předpokládat, že **zpracování zvláštních kategorií osobních údajů je i při splnění podmínek čl. 9 odst. 2 GDPR vždy třeba podřadit pod některý důvod zpracování dle čl. 6 odst. 1 GDPR**, i když na první pohled není, nebo nemusí být, zjevné pod který.

Zjevné nemusí být zejména podřazení důvodu zpracování údajů nadací, sdružením nebo jiným neziskovým subjektem dle čl. 9 odst. 2 písm. d) GDPR, zpracování údajů zjevně zveřejněných subjektem údajů dle čl. 9 odst. 2 písm. e) GDPR a zpracování pro účely archivace ve veřejném zájmu, pro účely vědeckého či historického výzkumu nebo pro statistické účely dle čl. 9 odst. 2 písm. j) GDPR.

(i) Zpracování údajů nadací, sdružením nebo jiným neziskovým subjektem dle čl. 9 odst. 2 písm. d) GDPR

Takové zpracování je dle našeho názoru možné obecně podřadit zejména pod zpracování pro účely oprávněných zájmů dle čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR. Dodatečné podmínky uvedené v 9 odst. 2 písm. d) GDPR pak pravděpodobně představují kritéria pro účely bilančního testu podle čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR, který je blíže rozveden v bodě 2 tohoto dokumentu.

(ii) Zpracování údajů zjevně zveřejněných subjektem údajů dle čl. 9 odst. 2 písm. e)

Lze předpokládat, že zpracování již zveřejněných údajů je možné rovněž podřadit především pod zpracování pro účely oprávněných zájmů dle čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR.

Podle výše uvedené argumentace vycházející především ze systematického výkladu GDPR by zpracování zveřejněných údajů bylo přípustné v rámci oprávněných zájmů

správce dle čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR. Pro zpracování zvláštních kategorií údajů by navíc platila podmínka zjevného zveřejnění samotným subjektem údajů.

(iii) *Zpracování pro účely archivace ve veřejném zájmu, pro účely vědeckého či historického výzkumu nebo pro statistické účely dle čl. 9 odst. 2 písm. j) GDPR*

Tyto tituly pro zpracování zvláštních kategorií dat je možné podřadit buď pod plnění právní povinnosti dle čl. 6 odst. 1 písm. c) GDPR nebo pod plnění úkolu ve veřejném zájmu dle čl. 6 odst. 1 písm. e) GDPR.

V případě tohoto specifického důvodu je rovněž případně možné zvažovat, že čl. 89 GDPR, který členským státem umožňuje derogaci od některých ustanovení GDPR pro účely archivace, statistiky a výzkumu, je samostatným důvodem zpracování, jdoucím nad rámec důvodů uvedených v čl. 6 odst. 1 GDPR, přestože jeho text není takto výslovně formulován (k tomu rovněž srov. čl. 5 odst. 1 písm. b) GDPR).

2 Rozsah přípustného zpracování zveřejněných údajů

2.1 Balanční test

Jestliže správce zakládá zpracování osobních údajů na oprávněném zájmu, což bude dle výše uvedené argumentace i zpracování již zveřejněných údajů, je dle bodu 47 odůvodnění GDPR povinen posoudit, zda tyto oprávněné zájmy převažují nad zájmy nebo základními právy a svobodami subjektu údajů. Pokud oprávněné zájmy správce nepřeváží, je povinen osobní údaje subjektu dále nezpracovávat.

V případě již zveřejněných údajů může být v praxi těžké abstraktně porovnat zájmy správce na straně jedné a soukromí subjektu údajů na straně druhé. Z toho důvodu je správce dle bodu 47 odůvodnění GDPR oprávněn vycházet z přiměřených očekávání subjektu v konkrétní situaci. Pokud subjekt údajů zveřejnil či poskytl ke zveřejnění (viz bod 2.1.2 níže) údaje, aniž by mohl přiměřeně očekávat, že dojde k jejich zpracování zamýšlenému správcem (resp. účel dalšího zpracování je zcela odlišný od primárního účelu zveřejnění), bude výsledek balančního testu při zpracování takových údajů na základě oprávněného zájmu správce pravděpodobně negativní. Právo na ochranu soukromí subjektu údajů, který nemohl přiměřeně předpokládat, že jeho údaje budou zpracovány určitým způsobem, převáží nad oprávněným zájmem správce takto údaje zpracovávat. Naopak ale pokud subjekt údajů mohl při zveřejnění takové zpracování rozumně očekávat (resp. účel dalšího zpracování souvisí s účelem primárního zveřejnění), bude výsledek balančního testu pozitivní ve prospěch správce a zpracování bude přípustné.

Jestliže se tedy správci podaří prokázat, že subjekt při poskytnutí údajů mohl (a měl) přiměřeně očekávat, že údaje budou zpracovány tímto novým zamýšleným způsobem, bude to indikací pro správce pozitivního výsledku balančního testu, a tedy zákonnosti jím prováděného zpracování zveřejněných údajů.

Přestože test slučitelnosti v čl. 6 odst. 4 GDPR výslovně nezmiňuje zveřejnění osobních údajů, lze dovozovat, že nové další využití osobních údajů novým správcem zakládá nový účel zpracování. Toto nové využití osobních údajů (jiným) správcem tak bude podléhat tomuto testu slučitelnosti, v rámci kterého je (nový) správce povinen vyhodnotit, zda nové zamýšlené užití těchto zveřejněných údajů bude v souladu s původním účelem, pro který byly tyto osobní údaje zveřejněny (slovy čl. 6 odst. 4 písm. a) „pro který byly shromážděny).

Výše popsaný balanční test založený zejména na přiměřených očekáváních subjektu údajů a účelu zpracování lze demonstrovat na zjevných extrémních příkladech: využití (zpracování) osobních údajů osob uvedených jako statutární orgány v obchodním rejstříku pro účely kontaktování právnické osoby prostřednictvím statutára (např. adresováno k jeho rukám) bude bez dalšího přípustné, protože subjekt údajů (statutární orgán) jednak mohl toto zpracování rozumně očekávat a navíc se jedná o účel přímo související s účelem, pro nějž jsou údaje v obchodním rejstříku primárně zveřejňovány. Naopak stejný subjekt údajů nemůže rozumně očekávat, že adresa jeho bydliště uvedená v obchodním rejstříku bude využita za účelem nabízení spotřebitelských produktů nesouvisejících s předmětem jeho podnikání; nejedná se o účel, který by jakkoliv souvisel s primárním účelem zveřejnění.

Obdobně, pokud podnikatel – fyzická osoba zveřejní na internetových stránkách své osobní údaje, bude oprávněně očekávat, že takto zveřejněné osobní údaje budou třetí osoby zpracovávat např. za účelem jeho kontaktování v souvislosti s jeho obchodní činností (zejména za účelem zasílání objednávek zákazníkům, ale rovněž nabídek potenciálních dodavatelů) a takové zpracování v obvyklých případech projde balančním testem². Naopak pokud by jeho osobní údaje byly zpracovávány např. za účelem kontaktování ve věcech zcela nesouvisejících s jeho obchodní činností, tak takové zpracování subjekt údajů neočekává a pravděpodobně by (až na výjimky³) neprošlo balančním testem.

Nicméně většina praktických reálných situací není takovým zjevným extrémem a test přiměřeného očekávání je pro tyto situace obtížněji odůvodnitelný a předvídatelný. Spolek pro ochranu osobních údajů proto v příloze tohoto pozičního dokumentu analyzuje konkrétní případové studie a navrhuje doporučené přístupy k těmto situacím.

2.2 Oprávněné zveřejnění údajů

Správce je dle GDPR oprávněn zpracovávat pouze údaje, které byly zveřejněny oprávněně.⁴ U zvláštních kategorií údajů navíc platí požadavek *zjevného* zveřejnění subjektem údajů.

Oprávněně zveřejněnými údaji budou primárně údaje, které zveřejnil sám subjekt (např. subjekt zveřejní na své internetové stránce své kontaktní údaje) nebo které byly zveřejněny na základě právního předpisu (např. ve veřejném rejstříku). Vzhledem k tomu, že v prvním případě si správce nikdy nemůže být naprosto jistý, že dané údaje byly opravdu zveřejněny subjektem údajů, postačí, pokud lze v konkrétní situaci rozumně předpokládat, že ke zveřejnění došlo z vůle subjektu údajů. Tento závěr lze dovozovat i z výkladové praxe SDEU, který v jiném kontextu stanovil⁵, že za určitých okolností lze za oprávněně zveřejněné údaje považovat i údaje nezveřejněné přímo subjektem, např. pokud byly údaje zveřejněny platformou, jejímuž poskytovateli subjekt údaje poskytl a zároveň byl srozuměn s tím, že k takto poskytnutým údajům budou mít přístup další osoby.

Konkrétně by tak bylo možné odůvodnit zpracování dat z veřejných rejstříků či v některých případech i tzv. otevřených dat (open data).

² V této oblasti však upozorňujeme, že další úpravu může přinést nové chystané nařízení *ePrivacy Regulation* upravující, mj. užívání osobních údajů při zasílání obchodních sdělení.

³ Lze zvažovat např. oprávněný zájem v případě poskytování zpravodajství.

⁴ Až na výjimky související např. s prosazováním svobody projevu.

⁵ Např. závěry rozhodnutí SDEU ve věci Lindquist (C-101/01).

Závěr

Zpracování zveřejněných osobních údajů bude ve většině případů probíhat na základě oprávněného zájmu dle čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR (v případě zvláštních kategorií údajů pouze těch zveřejněných přímo subjektem údajů v souladu s čl. 9 odst. 2 písm. e) GDPR).

Jakékoliv zpracování na základě oprávněného zájmu je třeba posoudit tzv. balančním testem. Zpracování bude zákonné, pokud nad oprávněný zájem správce zpracovávat zveřejněného osobní údaje nepřeváží základní práva a svobody subjektů údajů vyžadující jeho soukromí. Základním kritériem posouzení by mělo být zejména očekávání subjektů ohledně zpracování těchto údajů a kompatibilita účelu, za nímž byly údaje primárně zveřejněny. Za určitých podmínek a v určitých individuálních případech bude zákonné i vytváření databází či katalogů ze zveřejněných údajů nebo datová analytika prováděná na základě oprávněného zájmu správce.

Správce by však měl umožnit subjektům údajů co nejjednodušší uplatnění námitek proti zpracování a práva na opravu a dále by měl v přiměřených odstupech ověřovat správnost údajů uvedených v databázi.

Autoři: Jana Pattynová, Dominik Vítek

V příloze tohoto pozičního dokumentu jsou uvedeny dvě případové studie, jež se konkrétně zabývají dvěma určitými typy zpracování zveřejněných údajů:

Příloha č. 1: Případová studie – Využívání osobních údajů zveřejněných na internetových stránkách k provozování katalogu firem

Příloha č. 2: Případová studie – Analytika dat ze sociálních sítí

Příloha č. 1: Případová studie – Využívání osobních údajů zveřejněných na internetových stránkách k provozování katalogu firem

1. Základní popis

Tato případová studie se zabývá možností využívání informací uveřejněných na internetových stránkách k provozování katalogů firem zejména prostřednictvím internetu, sloužících primárně ke kontaktování takových firem. Tento dokument se nezabývá otázkou hodnocení takových firem uživateli internetu ani otázkou, zda a jak mají provozovatelé katalogu plnit své informační povinnosti (zejména ve smyslu čl. 14 GDPR).

V České republice existuje celá řada firemních katalogů, tzn. seznamů provozovaných soukromými osobami, obsahujícími informace o právnických osobách a podnikajících fyzických osobách, které jsou zpřístupňovány prostřednictvím internetu všem uživatelům a umožňují vyhledávání v nich zapsaných osob jak podle oborů, tak podle jiných kritérií (vč. fulltextového vyhledávání).

2. Způsoby zveřejnění údajů

Z pohledu účelu této studie je vhodné rozlišit pět základních skupin případů zveřejnění údajů:

- 2.1. Osobní údaje byly zveřejněny přímo jejich subjektem (typicky se jedná o údaje uveřejněné na firemní webové stránce podnikatele – fyzické osoby);
- 2.2. Osobní údaje byly zveřejněny orgánem veřejné moci v rámci naplňování povinností stanovených právním předpisem, včetně varianty, že tyto údaje byly zveřejněny jako tzv. otevřená data;
- 2.3. Osobní údaje byly zveřejněny jinou osobou nezávisle na výkonu veřejné moci a nezávisle na subjektu údajů;
- 2.4. Jedná se o údaje dalších osob, které nebyly zveřejněny těmito osobami, ale obvykle jejich zaměstnavatelem (např. kontaktní e-mailová adresa typu jmeno.prijmeni@firma.cz, případně jméno a příjmení kontaktní osoby);
- 2.5. Osobní údaje byly součástí firemního katalogu, přičemž jeho součástí se staly zveřejněním některým ze způsobů dle bodu 2.1 až 2.4 a následně byly staženy. V mezidobí takového zveřejnění ve firemním katalogu se staly součástí některé další obdobné databáze (firemního katalogu), která naplňuje shodný účel jako databáze původní, přičemž zveřejnění dle bodu 2.1 až 2.4 nemuselo nutně přetrvat.

3. Zásadní okolnosti pro posouzení oprávněného zájmu

Při rozhodování, zda je možné výše uvedené kategorie údajů využít pro provozování firemního katalogu, je podle našeho názoru nutné zohlednit následující okolnosti:

- 3.1. Zda se jedná o údaje týkající se aktivních podnikatelů.
- 3.2. Zda samotný subjekt údajů zveřejnil sám svoje údaje, jakou formou (zda jsou takové údaje přístupné všem návštěvníkům stránek, či jsou např. přístupné pouze osobám, jež se

registrovaly, či jsou chráněny některým ze systémů podmíněného přístupu) a za jakým účelem (prezentace této osoby na internetu za účelem snadnějšího kontaktu ze strany zákazníků apod.).

- 3.3. Jaký je účel provozování katalogu (zda jeho primárním účelem je pouze informování veřejnosti o kontaktech v katalogu uvedených osob a možnost je kontaktovat, případně možnost recenzí takového podnikatele, či zda je katalog využíván i pro jiné účely – např. excesivní analýzy), zejména s ohledem na účel zveřejnění dle bodu 3.2.
- 3.4. Jak často jsou prováděny kontroly správnosti údajů v katalogu uvedených a zejména kontroly existence podnikatelského oprávnění daného subjektu.

4. Právní posouzení

Při rozhodování, zda je možné výše uvedené kategorie údajů využít pro provozování firemního katalogu, je podle našeho názoru nutné zohlednit následující ustanovení platných právních předpisů:

- 4.1. Základní zásady podle čl. 5 GDPR.
- 4.2. Podle čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR je možné osobní údaje zpracovávat, pokud takové „zpracování je nezbytné pro účely oprávněných zájmů příslušného správce či třetí strany, kromě případů, kdy před těmito zájmy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů vyžadující ochranu osobních údajů“. Toto ustanovení zakotvuje balanční test.
- 4.3. Podle čl. 9 odst. 2 písm. e) je možné zpracovávat i zvláštní kategorie údajů, pokud se zpracování týká osobních údajů zjevně zveřejněných subjektem údajů. Ačkoliv i u zpracování zvláštní kategorií osobních údajů musí být vedle podmínek čl. 9 dán právní důvod zpracování podle čl. 6 GDPR, domníváme se, že za použití argumentu *a maiori ad minus* toto ustanovení indikuje, že takové použití pravděpodobně projde balančním testem podle čl. 6 odst. 1 písm. f).
- 4.4. Ačkoliv ve výše uvedeném případě nejde o použití osobních údajů pro jiné účely, než pro které byly shromážděny, tak jak to předpokládá čl. 6 odst. 4 GDPR, domníváme se, že v něm uvedená hlediska mohou analogicky sloužit jako vodítka pro balanční test pro užití zveřejněných údajů. Značnou roli bude také hrát otázka legitimního očekávání subjektů údajů.
- 4.5. Nezanedbatelnou roli bude hrát také srozumitelnost a jednoduchost vznesení případné námitky proti zpracování ve smyslu čl. 21 GDPR.
- 4.6. Případná existence dodatečného souhlasu se zařazením do firemního katalogu či obdobné databáze v souladu s čl. 6 odst. 1 písm. a) GDPR.
- 4.7. Pro účely služeb elektronických komunikací je podrobná úprava uvedena v čl. 12 směrnice č. 2002/58/ES (a návazně v § 95 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích („ZEK“)). Z konstrukce těchto předpisů je zjevné, že již jednou zveřejněné údaje nepodléhají tak přísné ochraně (např. § 96 odst. 3 ZEK);
- 4.8. Přihlédnout je – v rámci zásady jednotnosti právního řádu – nutné také k výkladu dalších právních předpisů. Např. pro účely směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti konstatoval Soudní dvůr EU v rozsudku C-466/12, Svensson toto: „*Za těchto podmínek je třeba konstatovat, že pokud všichni uživatelé jiné stránky, kterým byla dotčená díla sdělena prostřednictvím hypertextového odkazu, mohli mít přímý přístup k těmto dílům na stránce, na které byla tato díla sdělena prvotně, a to bez zásahu*

provozovatele této jiné stránky, je třeba mít za to, že uživatelé stránky spravované posledně uvedeným provozovatelem jsou potenciálními adresáty prvotního sdělení, a tedy součástí veřejnosti, kterou nositelé autorského práva brali v potaz při udělení svolení k prvotnímu sdělení.“

5. Závěry

Při zohlednění výše uvedených hledisek se domníváme, že je možné přijmout následující závěry:

- 5.1. Pokud osobní údaje byly zveřejněny na internetu v rámci jeho vlastní webové stránky přímo jejich subjektem, podnikatelem, toto zveřejnění proběhne zjevně za účelem získání zákazníků či propagace jeho činnosti a tyto údaje budou následně dále užity pro účely firemního katalogu, jehož účelem je informovat o podnikatelských subjektech, pak obvykle bude naplněna možnost takového užití podle čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR. Je však nutné zajistit pravidelnou aktualizaci takových údajů, tedy prověření zdrojové stránky z toho pohledu, zda nedošlo ke změně (v četnosti odpovídající riziku, že dojde ke změně údajů na zdrojové stránce, tedy např. alespoň 1x za 1-2 roky). Je také vhodné provádět v pravidelných intervalech kontrolu na další existenci podnikatelského oprávnění příslušného subjektu.
- 5.2. Pokud osobní údaje byly zveřejněny orgánem veřejné moci v rámci naplňování povinností stanovených právním předpisem, pak je možné je užívat bez omezení pro aktualizaci údajů ve firemním katalogu. Samotné další zveřejnění takových údajů v přiměřeném rozsahu bude obvykle také naplňovat test podle čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR, byť je nutné na něj klást poněkud přísnější požadavky než v předchozím bodě (a to s ohledem na to, že subjekt údajů je v těchto případech povinen své osobní údaje poskytnout, aniž by měl možnost volby). Zvláštní kategorií mohou být tzv. otevřená data, kde zákon výslovně umožňuje jejich užití pro jakékoliv účely. Domníváme se ovšem, že ani v případě otevřených dat nelze zcela rezignovat na ochranu osobních údajů a provedení balančního testu, zejména u údajů osob, které nejsou přímo adresáty dané právní normy.
- 5.3. Pokud (i) osobní údaje byly zveřejněny jinou osobou nezávisle na výkonu veřejné moci a nezávisle na subjektu údajů nebo (ii) osobní údaje byly sice zveřejněny subjektem údajů, nikoliv však zjevně pro účely jeho (sebe)propagace, bude nutné v rámci balančního testu odpovědně zohlednit veškeré okolnosti. V tomto případě je třeba klást zvýšený důraz na srozumitelnost a jednoduchost vznesení případné námitky proti zpracování ve smyslu čl. 21 GDPR.
- 5.4. Vedlejší údaje dalších osob, které nebyly zveřejněny těmito osobami, ale obvykle jejich zaměstnavatelem (např. kontaktní e-mailová adresa typu jmeno.prijmeni@firma.cz, případně jméno a příjmení kontaktní osoby) - v tomto případě bude nutné v rámci balančního testu odpovědně zohlednit veškeré okolnosti s řádným přihlédnutím k zájmu dotčených zaměstnanců – třetích osob. Provozovatel katalogu by měl být zdrženlivý při užití takových údajů. V případě, že tyto údaje provozovatel katalogu jednoduše neidentifikuje a do katalogu zařadí, měl by klást nejvyšší důraz na srozumitelnost a jednoduchost vznesení případné námitky proti zpracování ve smyslu čl. 21 GDPR.
- 5.5. Pokud osobní údaje byly součástí firemního katalogu, a to na základě zveřejnění dle bodu 5.1 až 5.4 a následně byly staženy a dále se v mezidobí takového zveřejnění ve firemním katalogu staly součástí některé další obdobné databáze (firemního katalogu), která slouží shodnému účelu jako databáze původní – v tomto případě bude nutné v rámci balančního testu odpovědně zohlednit veškeré skutkové okolnosti s řádným přihlédnutím k zájmu dotčených subjektů údajů. Pokud bude chtít provozovatel katalogu (sekundární databáze) dané údaje ve své databázi

zachovat, bez dalších kroků pravděpodobně neobstojí jako titul dalšího zpracování naplňování oprávněného zájmu dle čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR, a to ani pokud se účel zveřejnění v původním katalogu zcela shoduje s účelem zpracování údajů v tomto odvozeném firemním katalogu. Provozovatel sekundárního katalogu bude nucen učinit v co nejkratší době dodatečná opatření tak, aby své zpracování mohl podložit jiným právním titulem, tj. zejména zpracováním dle čl. 6 odst. 1 písm. a) GDPR, a tedy získáním dodatečného souhlasu. Provozovatel katalogu by měl být zdrženlivý i při užití údajů jen pro pouhé získání takového souhlasu. Domníváme se, že zejména v tomto případě nelze rezignovat na provedení balančního testu, přičemž tento by se měl zabývat i odůvodněnou délkou „přechodného“ období, po kterou je přípustné takové údaje zpracovávat do získání dodatečného právního titulu.

- 6. Právní východiska studie:** čl. 5, 6, čl. 9 odst. 2 písm. e), čl. 21 GDPR, čl. 12 směrnice 2002/58/ES, § 3 odst. 11 a § 4b zákona č. 106/1999 Sb., rozhodnutí soudního dvora EU ve věci C-466/12, Svensson. Přihlédnuto bylo dále ke stanoviskům WP29 05/2000, 06/2013 a 06/2014 a rozhodnutí ESLP ve věci Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland.

Autoři: Lenka Ernestová, Vladan Rámiš, Václav Mach

Příloha č. 2: Případová studie – Analytika dat ze sociálních sítí

1. Základní popis

Tato případová studie se zabývá možností využívání informací zveřejněných uživateli na sociálních sítích jako je Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn apod. za účelem další analytiky těchto dat. Z dat uživatelů sociálních sítí mohou společnosti pomocí vhodných nástrojů získávat cenné informace o svých produktech a službách, jejich oblibě, reputaci či působení na potenciální zákazníky a možnostech lepšího uplatnění společností na trhu. Jak naznačila například nedávná kauza Facebook–Cambridge Analytica, údaje ze sociálních sítí nemusejí být používány pouze ke komerčním účelům, ale hrozí rovněž jejich zneužití k ovlivnění veřejného mínění, včetně hlasování voličů.

Datová analytika sociálních sítí představuje široký pojem zahrnující jakékoliv měření, posuzování či profilování uživatelů sociálních sítí a může zahrnovat zpracování údajů ohledně interakce subjektu údajů na sociálních sítích (kliknutí, udělování „lajků“, sdílení, retweetování, komentování, tagování, označování hashtagy apod.), včetně identifikace uživatele a metadat interakce (čas, datum, lokace interakce) a dále jakékoliv další osobní údaje o vzdělání, bydlišti, preferencích, věku apod., které uživatel na sociální síti zveřejní. Vedle řadových uživatelů je při komerčních datových analýzách zvláštní pozornost věnována tzv. influencerům, tedy osobám, jež mají natolik početnou základnu fanoušků, že mohou ovlivňovat veřejné mínění a tak např. sami účinně propagovat určitou značku.

Tento dokument se nezabývá možností analýzy dat zveřejněných na jiných platformách, než jsou sociální sítě, ani otázkou, jak mají poskytovatelé analytických nástrojů plnit své informační povinnosti (zejména ve smyslu čl. 14 GDPR). Vzhledem k rozsahu a složitosti tohoto tématu tato studie poskytuje pouze zjednodušený pohled a základní úvod do problematiky.

2. Kdo provádí datovou analytiku a jeho postavení vzhledem k osobním údajům

- 2.1. Z pohledu účelu této studie je vhodné si nejprve vymežit, v jaké roli bude subjekt, který provádí datovou analytiku. V určitých případech může být takový subjekt v postavení správce i zpracovatele osobních údajů, přičemž určení rolí nemusí být vždy jednoznačné.
- 2.2. Nejčastěji budou datovou analytiku sociálních sítí provádět tři různé typy subjektů: (i) samotná sociální síť; (ii) společnost, která údaje analyzuje pro své vlastní účely (např. vlastník profilu na sociální síti analyzuje demografické údaje svých fanoušků, fanoušků konkurence nebo účinnost svých reklam); nebo (iii) specializovaný analytik dat, který poskytuje datovou analytiku jako službu zpravidla subjektu uvedenému výše v bodě (ii).
- 2.3. Subjekty uvedené v kategoriích (i) a (ii) výše budou z hlediska právních předpisů na ochranu osobních údajů považovány za správce osobních údajů, jelikož samy určují způsob a prostředky zpracování údajů a zpracování provádějí na svou vlastní odpovědnost. U samotné sociální sítě nemůže být pochyb, že se jedná o správce osobních údajů. Správcem osobních údajů však bude ve většině případů též vlastník fanouškovské stránky na sociální síti.
- 2.4. Závěry, že správcem osobních údajů bude rovněž vlastník fanouškovské stránky na sociální síti, mimo jiné podporuje i nedávný rozsudek Soudní dvora EU ze dne 5. června 2018 ve věci C-210/16 Unabhängiges Landeszentrum für Datenschutz Schleswig-Holstein v. Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein GmbH, v němž soud dovodil společnou odpovědnost správce fanouškovské stránky na sociální síti Facebook a samotné sociální sítě Facebook.

Soudní dvůr EU v rozsudku mimo jiné uvádí: „Správce fanouškovské stránky může zejména požádat o získání – a tudíž i o zpracování – demografických údajů, které se týkají jeho cílové skupiny, zejména trendů, pokud jde o věk, pohlaví, osobní vztahy a povolání, informací o stylu života a centrech zájmu jeho cílové skupiny a informací týkajících se nákupů a nákupního chování online návštěvníků jeho stránky, kategorií výrobků nebo služeb, které ji nejvíce zajímají, jakož i zeměpisných údajů, které umožňují správci fanouškovské stránky, aby získal informace o tom, kde nabídnout zvláštní slevy a organizovat události, a obecněji aby co nejlépe zaměřil svou nabídku informací.“

- 2.5. Otázkou dále zůstává, zda bude správce fanouškovské stránky a samotná sociální síť v postavení samostatných správců nebo společných správců ve smyslu čl. 26 GDPR. Ačkoliv se k tomu soud nevyjadřuje přímo (ostatně právní posouzení v rozsudku se řídí směrnicí Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES, jež na rozdíl od GDPR výslovně institut společných správců neupravovala a vycházela z obecné definice správce, který *sám nebo společně s jinými určuje účely a prostředky zpracování*), lze dovodit, že se přiklání spíše k pozici společných správců. O tom svědčí především opakované zdůrazňování „společné odpovědnosti několika aktérů za totéž zpracování“ a dále vyhodnocení, že správce fanouškovské stránky se „podílí na určení účelu a prostředků zpracování osobních údajů návštěvníků své fanouškovské stránky“. Vzhledem k tomu, že věc nebyla posuzována prizmatem GDPR, nelze tento závěr brát jako konečný. Pokud by se jednalo o společné správce ve smyslu čl. 26 GDPR, tak by každopádně bylo možné a dokonce nutné, aby si správce fanouškovské stránky a sociální síť vyjasnili své podíly odpovědnosti na zpracování. Nejednalo by se tedy bez dalšího o rovnoměrně rozdělenou odpovědnost.
- 2.6. V případě společností, jež nabízejí datovou analytiku jako službu na objednávku třetích osob (obvykle společností, které chtějí optimalizovat svou činnost na sociálních sítích), je situace komplikovanější. Takové subjekty budou v roli zpracovatelů osobních údajů v případech, kdy budou jasně plnit pokyny správců a nebudou samy určovat prostředky a způsoby zpracování.
- 2.7. Poskytovatelé služeb datové analytiky však mohou být často rovněž v roli dalších správců osobních údajů, a to zejména tehdy, pokud osobní údaje zpracovávají v souvislosti s vývojem vlastních analytických nástrojů nebo pokud dostanou od svého klienta pouze základní instrukce, avšak při analytice postupují zcela nezávisle na svém klientovi a sami určují prostředky zpracování a kategorie zpracovávaných údajů nebo v případech, kdy jeden datový set používají pro více svých klientů. Je totiž třeba brát rovněž v úvahu, že na rozdíl od obvyklého vztahu správce-zpracovatel v tomto případě klient obvykle nepředává společnosti provádějící datovou analytiku své údaje, nýbrž taková společnost většinu analyzovaných údajů získává z veřejných zdrojů. Výjimkou mohou být údaje získávané prostřednictvím neveřejného rozhraní API, k nimž má přístup pouze vlastník či správce fanouškovské stránky, např. Graph APIs na sociální síti Facebook. V případě těchto údajů by poskytovatel datové analytiky byl naopak spíše v pozici zpracovatele, byť není vyloučena ani správce role, pokud by poskytovatel určoval prostředky a účel zpracování těchto údajů a nepostupoval pouze na základě instrukcí klienta.
- 2.8. V této případové studii se dále nebudeme zabývat zpracováním, které provádí sama sociální síť, jelikož ta bude (jako správce osobních údajů) obvykle schopna získat souhlas se zpracováním osobních údajů přímo prostřednictvím nastavení soukromí na sociální síti, pokud takový souhlas bude potřeba a pokud nebude možné osobní údaje zpracovávat na základě jiného právního titulu. Ostatní dva subjekty však ve většině případů souhlas jako právní základ zpracování nebudou moci použít (pokud pro ně nezíská souhlas přímo sociální síť) a budou se tedy muset spolehnout na provedení balančního testu na základě čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR a odůvodnit, že jejich oprávněný zájem převažuje nad základními právy a svobodami subjektů údajů.

3. Jedná se vždy o zpracování osobních údajů?

- 3.1. Pokud jsme si stručně ujasnili, co to je datová analytika a kdo a v jakém postavení ji provádí, je na místě rovněž si položit otázku, zda se vůbec ve všech případech bude jednat o zpracování osobních údajů ve smyslu předpisů na ochranu osobních údajů. Kupříkladu v případě dat získaných prostřednictvím funkce Facebook Insight správce fanouškovské stránky nedostává v zásadě žádná data, jež by byla osobními údaji, nýbrž pouze agregované anonymní statistiky, na základě nichž není schopen identifikovat konkrétní fyzickou osobu (jedná se např. o základní demografické údaje fanoušků jako je pohlaví, region, věková skupina apod. a dále údaje o návštěvnosti stránky, vývoji počtu fanoušků atd.).
- 3.2. Otázku nastíněnou v předchozím odstavci se rovněž Soudní dvůr EU v již výše citovaném rozsudku ve věci C-210/16, kde se uvádí: *„Přestože je pravda, že statistické údaje o návštěvnících v podobě výkazů vypracovaných Facebookem jsou předávány správci fanouškovské stránky výlučně v anonymizované podobě, nic to nemění na tom, že tyto statistické výkazy jsou vypracovávány na základě předchozího shromažďování osobních údajů těchto návštěvníků pomocí souborů cookies, jež Facebook umísťuje na počítačích nebo jakýchkoli jiných zařízeních osob, které navštívily tuto stránku, a na základě zpracování k takovým statistickým účelům. Směrnice 95/46 každopádně nevyžaduje, když je dána společná odpovědnost několika aktérů za totéž zpracování, aby měl každý z nich přístup k dotčeným osobním údajům. Za těchto okolností je třeba mít za to, že takový správce fanouškovské stránky umístěné na Facebooku, jako je Wirtschaftsakademie, se svým úkonem nastavení parametrů, mimo jiné podle své cílové skupiny a cílů řízení a propagace svých činností, podílí na určení účelu a prostředků zpracování osobních údajů návštěvníků své fanouškovské stránky.“*
- 3.3. Ačkoliv je tedy osobní údaje s konkrétními uživateli schopen spojit pouze Facebook, aniž by toto umožňoval správci fanouškovské stránky, dle Soudního dvora EU se správce fanouškovské stránky podílí na takovém zpracování a nese za něj spolu se sociální sítí odpovědnost. Vzhledem k tomu, že správce fanouškovské stránky zpracování těchto údajů sociální sítí Facebook pomocí např. souborů cookies nemá možnost vůbec ovlivnit, ani nemá možnost, jak si ke statistickým údajům přiřadit konkrétní osoby, je takový závěr z našeho pohledu přinejmenším problematický.
- 3.4. Přestože v případě analýzy výhradně anonymizovaných statistických údajů nemusí docházet ke zpracování osobních údajů, je třeba počítat s tím, že do samotné analýzy dat ze sociálních sítí budou ve většině případů přinejmenším okrajově osobní údaje vstupovat, a bude se tedy v důsledku jednat o zpracování osobních údajů. Navíc, dle našeho názoru, rovněž nelze dovozovat, že se závěry přijaté v tomto rozsudku uplatní plošně na všechny sociální sítě.
- 3.5. Správce fanouškovské stránky má totiž obvykle (stejně tak jako kdokoli jiný) přístup rovněž k osobním údajům svých fanoušků, které jsou obsaženy ve veřejných profilech fanoušků, a dále k výše zmiňovaným údajům o interakcích konkrétních uživatelů. Tyto údaje však často nemusejí být při datové analytice využívány (resp. postačí jejich využití v anonymizované či pseudonymizované podobě), jelikož jsou příliš konkrétní na to, aby z nich bylo možné odvozovat obecné závěry. Výjimku v tomto ohledu tvoří výše zmínění „influenceři“, jejichž stránky mají často povahu dalších fanouškovských stránek spíše než soukromých profilů. Příspěvky na těchto stránkách pak mohou být analyzovány např. za účelem ověření účinnosti reklamy v podobně product placementu (k tomu dále viz níže odst. 4.9.).

4. Zásadní okolnosti pro posouzení oprávněného zájmu

- 4.1. Jak již bylo nastíněno v Pozičním dokumentu k možnostem zpracování zveřejněných údajů, hlavním kritériem při provádění balančního testu by mělo být legitimní očekávání subjektů údajů a slučitelnost účelů zpracování.
- 4.2. Sociální sítě již ze své povahy slouží k interakci fyzických osob a v žádném případě se tedy nebude jednat o zcela soukromý prostor subjektů údajů. Minimálně informace o existenci profilu uživatele je obvykle veřejná, s čímž je uživatel srozuměn. Uživatel tedy může oprávněně očekávat přinejmenším to, že si ostatní uživatelé sociální sítě mohou zobrazit veřejnou část jeho profilu. Záleží pak na dalším nastavení uživatele, kolik informací ve svém profilu zveřejní a jaké informace budou dostupné pouze schváleným uživatelům. V souladu se zásadou standardní ochrany (tzv. privacy by default) by základní nastavení sociální sítě mělo směřovat spíše k většímu soukromí. V případě nepřiměřeně širokého defaultního nastavení by byla presumpce očekávání subjektu údajů oslabena. Zároveň je třeba, aby subjekt údajů mohl svobodně a jednoduše uplatnit svá další práva. V případě sociálních sítí bude relevantní především právo na výmaz a právo vyslovit námitky proti zpracování (popř. odvolat souhlas se zpracováním).
- 4.3. Co se týče interakcí, každý uživatel, který se stane fanouškem určité stránky nebo veřejně známé osoby (influencera) nebo který na sociální síti jedná vůči určité osobě (např. vyjádří svou oblibu určitého příspěvku prostřednictvím sdílení, udělení „lajku“ nebo tzv. „retweetování“, vloží komentář pod některý příspěvek apod.), bude bezpochyby očekávat, že správce fanouškovské stránky nebo původce takového příspěvku bude o této jeho interakci vědět. Pokud vyjádří svou oblibu nebo vloží komentář k veřejnému příspěvku, bude dále očekávat, že zveřejněna bude i informace o jeho činnosti jakožto součást příspěvku. Ve většině případů bude dokonce cílem takové aktivity uživatele, aby se o ní správce či jiní uživatelé dozvěděli (přímá interakce mezi uživatelem a správcem).
- 4.4. Uživatel bude dále s největší pravděpodobností očekávat, že správce fanouškovské stránky může zveřejněné informace o jeho činnosti dále v rozumné míře zpracovávat a analyzovat. Takové očekávání však samozřejmě má určité hranice. Uživatel bude například očekávat, že správce fanouškovské stránky nebo zadavatel reklamy může vytvářet statistiky a demografické složení svých fanoušků, že může analyzovat, jaké osoby a z jaké demografické skupiny reagovaly na jeho reklamu, jaký má reklama dopad apod. Ve vztahu k takovému zpracování je samozřejmě třeba plnit informační povinnost, což zajišťuje primárně sociální síť ve svých zásadách zpracování osobních údajů.
- 4.5. Naopak určité typy zpracování uživatel neočekává a nejsou ani slučitelné s primárním účelem zveřejnění. Pokud by například správce fanouškovské stránky profileoval své konkrétní fanoušky, vytvářel jejich databáze, jejich údaje získané ze sociální sítě by spojoval s dalšími veřejnými údaji apod., jednalo by se o zpracování, které by při provedení balančního testu s největší pravděpodobností neobstálo. Až na výjimky lze jen stěží najít převažující oprávněný zájem, na jehož základě by správce mohl zpracovávat údaje z neveřejné části uživatelského profilu vyhrazené pouze vybraným uživatelům. Vzhledem k tomu, jak komplexní a sofistikovanou datovou analytiku lze provádět, bude hranice mezi zákonným a nezákonným zpracováním v tomto případě značně rozostřená.
- 4.6. Při balančním testu je třeba rovněž zohlednit účel zpracování; například zpracování za účelem zefektivnění propagace výrobku bude přijatelné v širším rozsahu než zpracování za účelem ovlivnění hlasování voličů (viz nedávná kauza Facebook-Cambridge Analytica), byť prostředky a rozsah takového zpracování mohou být v zásadě totožné. V případě politických kampaní

bude obdobně jako v případě uvedeném v odst. 4.5. obtížné stanovit, co je ještě oprávněnou a povolenou politickou propagací a co nezákonnou manipulací uživatelů.

- 4.7. Oprávněnost zájmu správce může být dále podpořena v případě, že správce v přiměřených rozestupech zpracovává údaje aktualizuje, že údaje zpracovává v pseudonymizované podobě a je schopen jednoduše zajistit výmaz osobních údajů uživatelů, kteří vyslovili oprávněné námitky proti zpracování, popř. uplatnili právo na výmaz vůči sociální síti. Vliv na posouzení může mít rovněž např. skutečnost, zda jsou údaje stále zpracovávány v prostředí dané sociální sítě nebo mimo něj.
- 4.8. Obtížněji odůvodnitelným oprávněným zájmem bude dále zpracování zveřejněných údajů dětí (např. pokud produkt, jehož se týká fanouškovská stránka, míří na děti do 16 let), jelikož čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR ve své poslední části výslovně zmiňuje větší ochranu dětí při použití oprávněného zájmu jako titulu zpracování („*zpracování je nezbytné pro účely oprávněných zájmů příslušného správce či třetí strany, kromě případů, kdy před těmito zájmy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů vyžadující ochranu osobních údajů, zejména pokud je subjektem údajů dítě.*“)
- 4.9. V případě již zmiňovaných „influencerů“ budou jejich očekávání týkající se zpracování osobních údajů odlišná od řadových uživatelů. Jelikož pro „influencery“ činnost na sociálních sítích představuje často nezanedbatelný zdroj příjmů, když jako ambasadoři propagují různé značky, budou tyto subjekty údajů legitimně očekávat, že jejich zveřejněné údaje mohou být předmětem dalších analýz, např. datové analýzy týkající se dopadu reklamy obsažené v jejich příspěvcích. Koneckonců, tyto osoby obvykle mají své profily nastavené jako zcela veřejné (popř. mají jeden veřejný „komerční“ profil a jeden soukromý profil s minimem veřejných informací). Lze argumentovat, že tyto osoby se dobrovolně „vzdávají“ části svého soukromí, resp. částečná ztráta soukromí je součástí jejich výdělečné činnosti. V tomto případě je možné hledat analogii s judikaturou dovozeným (srov. např. nálezn ÚS, sp.zn. [I ÚS 156/99](#) ze dne 8. 2. 2000) nižším standardem ochrany osobnosti u veřejně známých osob. Některé populární „influencery“, např. tzv. YouTubery, lze v dnešní době za osoby veřejného zájmu.

5. Závěry

Při zohlednění výše uvedených hledisek se domníváme, že je možné přijmout následující závěry:

- 5.1. Veřejná data ze sociálních sítí lze přiměřeně používat k datové analytice, pokud taková analýza projde balančním testem. Domníváme se, že balančním testem projde většina analýz prováděných správcem fanouškovské stránky nebo jeho dodavatelem datové analytiky, které pracují primárně s agregovanými statistickými daty¹, a to i tehdy, pokud je sociální síť schopna tyto údaje spojit s konkrétní osobou, avšak tuto informaci již správci fanouškovské stránky neposkytuje, resp. tato informace nevstupuje do datové analytiky (tj. situace, kdy dochází k nakládání s osobními údaji v objektivním smyslu, avšak ze subjektivní hlediska se pro tyto správce či dodavatele datové analytiky o údaje jako osobní jevit nemusí).
- 5.2. Při posouzení balančním testem je třeba zejména brát v úvahu, zda subjekty údajů mohou takové zpracování legitimně očekávat, zda je takové zpracování slučitelné s původním účelem zveřejnění údajů a zda jsou zajištěny vhodné záruky jako je například pseudonymizace.

¹ Pokud se vůbec v takovém případě jedná o osobní údaje (v případě agregovaných údajů se nemusí jednat o údaje, které identifikují nebo mohou identifikovat fyzickou osobu a nemusí se tak nutně vůbec jednat o osobní údaje).

Zároveň lze konstatovat, že průměrný dospělý jedinec, který si založí profil na sociální síti, si v dnešní době je alespoň v laické rovině vědom, že veškeré údaje a příspěvky umístěné na sociální síti jako zcela veřejné, mohou být v rozumné míře předmětem dalších analýz a statistického vyhodnocení, ať už ze strany samotného provozovatele sociální sítě, správce profilu, s nímž uživatel interagoval, nebo i třetích subjektů, kteří se datovou analytikou zabývají a poskytují své služby výše uvedeným správcům. Pokud takové zpracování projde balančním testem, je správce dále povinen přijmout dostatečná opatření k ochraně základních práv subjektů údajů a ke splnění svých povinností vyplývajících z předpisů na ochranu osobních údajů, zejména je povinen zajistit pravidelnou aktualizaci a případně i výmaz údajů, možnost vyslovovat námitky proti zpracování a řádně o zpracování subjekty údajů informovat.

- 5.3. Kromě účelu zpracování a očekávání subjektů údajů je třeba rovněž zohlednit o jakou kategorii subjektů údajů se jedná. V případě tzv. „influencerů“ budou možnosti datové analytiky konkrétního subjektu údajů na základě oprávněného zájmu správce podstatně rozšířené z důvodu legitimního očekávání subjektů údajů a větší slučitelnosti účelů zpracování. Naopak v případě dětí, jež jsou z důvodu nižší psychické a sociální vyspělosti více náchylné k manipulaci, bude zpracování jejich údajů obtížně obhajitelné.

Autoři: Jana Pattynová, Lenka Suchánková, Ferdinand Fořt